

TIDEVARVET

TIDEVARVET

den 25 april 1931 innehåller:

Skenfria korsningar.

Ledande artikel.

Den 16 april ägde det av Svenska Kvinnors Vårsteförbund m. fl. kvinnoorganisationsordnade mycket talrik besökta diskussionsmöte i vånartföreläsning rum i Stockholm. Diskussionen, som inleddes av två med utomordentligt intresse höllda föredrag av advokat *Eva Andén* och *dr Andrea Andreen-Svedberg*, förmodade sig till en saklig och enhällig kritik mot lagförslaget. *Dr Svedbergs* föredrag återges i Tidevarvet under rubriken

Sedlighetsproblemet just nu.

Verklighetens majestät.

Av Honorarie Hermelin.

Tuppjätt och ejumilastövalv.

II. Indien, av Elin Wagner.

En ny amerikansk författarinna

Av Mia Leche.

En glimt av kvinnorna i Spanien.

Av Anna T. Nilsson.

Internationellt.

Av Lilly Arhehus.

Vårt skall jag ta vägen?

Stockholm för en rådrägningsbyrå för ungdom.

Bilderna på tredje sidan äro hämtade ur *Frans Masereels Min Dagbok*.

Vad har hänt?

LÅNGTAN EFTER EN ÅTER-FÖRENING med liberalerna har uppstått hos ett par frisinade valkretsförbund. Västmanland och Halland ha uttalat sig och hemställt till frisinade folkpartiets ledning att denna måtte snarast möjligt och i god tid före 1932 års andrakammarval träda i underhandling med den liberala partiledningen, i syfte att om möjligt öfverbringa en åter-förening mellan de båda partierna. Det är så dags nu! Under tiden har folkviljan i Väst-sverige — i ett tyllandsval till lands-tinget i Norrviken — uttalat sig mot högern till bondeförbundets förmån: bondeförbundet tog ett emdandt från högern.

ANTALET VÄRNPLIKTIGA, som vid årets inskrivningsföreläggningar begärt och erhållit tillstånd att utföra civilt arbete i stället för tjänstgöring vid krigsmakten, uppgår till 512, medan 34 fått tillåtelse att »fullgöra värnplikten i särskild ordning». Sammanlagt alltså 546 samvetslösa mot 438 i fjol och 374 året därförut. Spott och spei i den försvarsvänliga pressen och tvivel angående årliga samvetsbetänk-ligheter. Siffran är i alla fall ett tiendes tecken.

TURISTFORENINGENS ARS-BOK, som i år handlar om Hårs-jedalen, har nu kommit ut och möts av det förväntansfulla svenska folkets uppskattning och stora glädje. Några roliga och upplysande artiklar om det fjärran landet och utsökta bilder från dessa sköna svenska trakter ge nytt liv åt reslängtan och forskarlust.

Veckovisaren

Sedlighetsproblemet just nu.

Lagstiftning — samvete.

Några synpunkter av *Andrea Andreen-Svedberg*.

Lag och rätt bygges sedan Ar-tu-senden på en dubbel moral. Man skönjer två helt olika ledmotiv bakom samfundsordningen. Detta faktum avspeglar sig i de två typer av lagar, som existera bredvid varandra. De ha kallats gudomlig lag och mänsklig lag; man kunde kanske också säga idélag och praktisk lag.

Idélagan bygger på en sinnes-skaffenhets. Den har vuxit fram ur människors bästa instinkter, ur det gudomliga hos dem, ur deras samvete. Idélagan säger: detta är rätt, är tillfredsställande, är människovärdigt — så måste du leva. Varför? Därför att du tvingas inifrån för din egen skull, för andras skull av din mänskliga ansvarskänsla. Idélagan känner intet annat tvång. Den efterlevs i samma mån som det skapas och fostras människor med denna ansvarskänsla inför sig själva och andra.

Den praktiska laggen bygger på handlingar — den är en samhälls-skapelse. Tillkommen för att i gör-ligaste mån skydda oss mot varan-dra och oss själva. Huruvida vi äro bekväma för en praktiska laggen i dess rena form; snarast tar den för-avgjort, att vi äro bopar. Därför sätter den också yttre tvång bakom sina lagbud. Varför måste man ly-

da den? Jo, annars kommer straf-fet. Den praktiska laggen har sin svaga punkt just i detta straffhot, ty lydnad av yttre tvång känns som en feighet, medan lydnad av inre tvång förinnes som seger. Därför har praktisk lag suverän makt över oss endast när vi känna att dess kar-samma sammanfalla med idélagens.

På det sexuella området har idé-lagen fått sitt starkaste, sitt klassiska uttryck i Jesu tolkning av sjätte bud-et, där han tillmåtar blick och tanke samma betydelse som den fullbor-dade handlingen.

Den praktiska laggens tidigaste ät-göranden i »sexuellt avseende tyck-sa varit reglerande ordningsföreskrifter rörande promiscuitet mellan könen. »Redan i antikens Rom fun-nos straffbestämmelser mot yrkes-mässig otukt med undantag för de kvinnor, som erhållit licens att be-driva sådan.

Som bekant ha emellertid idélag och praktisk lag ej hållits strängt å-skilda genom tiderna. Idélagens för-kämpa ha fallit för frestelsen att hota med straff — i detta liv och efter döden — i hopp att sådant yttre tvång skulle stödja ett svagt rättsmedvetande. Och den praktiska laggen har stundom straffbelagt en viss sinnesbeskaffenhet eller sökt

göra religiösa bud till strafflags-paragrafer. Så var ju enligt 1734 års missgärningsbalk allt könsm-gänge mellan ogifta personer straff-bart med böter och en dylik lag finns ännu kvar inom Amerikas för-enta stater. Lika visst som det är av ondo att på detta sätt samman-blanda idélag och praktisk lag, lika visst är det av ondo att de båda lin-jerna löpa oförenade genom tillva-ron. Målet för mänsklig strävran måste vara att idélag skall göra strafflag öfverflödig. Med andra ord det måste betraktas som ett samhälls-intresse att bidraga till fostrande av ansvarskännande människor. En framkomlig väg härtill finnes given genom den barnavårdslagstiftning vi redan ha och genom förslaget — exempelvis i fröken Hesselgrens mo-tion vid årets riksdag — om dess ut-sträckande, så att omhändertagande och påverkan blir möjlig under hela den väneskapande utvecklingsaldr-en ända upp till 21 år. Ett godt sam-arbete mellan idélag och praktisk lag synes äga rum genom en dylik lag-stiftning som sätter de unga i sådan miljö att de ha största möjlighet att bli riktiga människor.

Detta önskvärda samarbete mellan idélag och praktisk lag bör också ta sig formen av anslag från det all-

männas sida, som underlätta med-delande av kunskap och väckande av ansvarskänsla i sexuella frågor både bland ungdom och vuxna. Och slutligen bör ifrågavarande sam-arbete yttra sig genom frikostigt under-stöd åt enskild hjälpverksamhet för människor i sexuella nödlägen. Vär-diga uppgifter för moderna praktisk lag i sexuella frågor äro alltså: före-byggande åtgärder bland ungdom och understöd till upplysnings- och hjälpverksamhet även för vuxna. Men däruöver torde den praktiska laggen böra begränsa sig till sin vä-sensart att bygga på handlingar.

En klart straffbar handling bju-der sig omedelbart: att genom sin sexuella vandel sprida sjukdom. Så fort man fick klart för sig sam-bandet mellan oregelbundna sexuel-la förbindelser och smitta satte också lagstiftning in på den punkten. Alltifrån drottning Johanas regle-mente 1347 för en bordell i Neapel till vår egen byråskrivning under se-nare delen av 1800-talet har avstie-ten med prostitutionens reglemente-främst varit att hålla reda på vederbörande för att söka få möj-lighet att motverka smittospridning. På ett nytt och väsentligt effektivare sätt ingripur man förhindrande och straffande mot både mäns och kvin-nors smittospridande genom vär-nande Lex veneris.

När den praktiska laggen försöker på längre än till det oven antydda, försöker ordna vuxna människors sexuella vandel, då skapas en rad av svårigheter och orimliga situatio-ner. Varför vill man ha en dylik lagstiftning? Tradition spelar in för-modligen. Någon motsvarighet till alla gamla ordningsföreskrifter för prostituerade måste man ha, något motstycke till 1734 års lag mot se-deslöst leverne. Tron på straffhotets betydelse för ordningens upprätthållande är ett annat skäl. Och så är man mitt uppe i de ändlösa svår-igheterna. Vad är sedeslöst leverne? Idélagens svar: all sexuell sam-varo utan djup personlig känsla bakom, kan tydfigen ej göras till en lagparagraf. Därför skapas den be-römda satsen om »sedeslöst leverne av samhällsskadlig art», vilken i sin tur ger upphov till frågan: när är se-deslöst leverne samhällsskadligt? Svaret är, som bekant, att en män-niska, som lever sedeslöst och ej har nog pengar är samhällsskadlig. Man invänder måhända, att det senaste lagförslaget sökt göra kravet på sed-lighet oberoende av kravet på för-sörjning. Det har emellertid stannat vid ett försök, som uppgittvis på halva vägen.

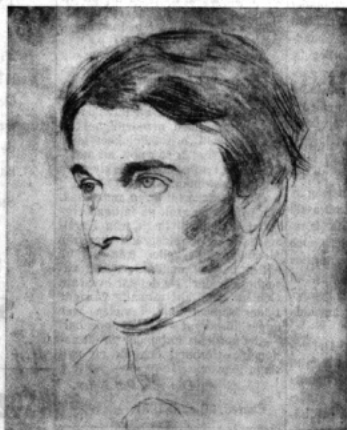
Den ständigt återkommande sam-manblandningen av begreppen sed-lighet och försörjning hror tivan tve-ksamman med den feluppläpning rö-rande huvudorsaken till prostitution-s-företeelsen, som är gångse. Ar 1888 uttrycktes den feluppläpningen av en fransk läkare sålunda: »Åtskilliga kvinnor låra edarna de måste falla — häremot kan intet göras — de lyda sina onda böjelser, sitt öde.» Ar 1930 låter uttrycket för samma feluppläpning i departementschefens framställning så här: »Att lösdri-veri och samhällsskadlig sedeslöshet vä-sentligen ha sin näring i samma för-hållanden nämligen arbetssyghet, benägenhet för lärtja, sysslolöshet (Forts. å sid. 5).

Verklighetens Majestät.

Kring den nya svenska översättningen av *Thomas Carlyle's Franska Revolutionen*.

STOR AR BANKRUT-TEN! Den stora, hot-tentiva avvand, varf all lögen, den offentliga och det privata, sjanke ned och försvinner, såsom den av be-gynnelsen var såmd att göra. Ty naturen är dönn och den bördar av ont, som den med-för, rullar vidare, vältras över frän den ensa ryggen till den andra och från den ena generationen till den andra, och hamnar till sist på det stamma, nedersta sam-hällslaget, som med svär i hjärta och tom pung dagli-gen kommer i beröring med verkligheten och icke kan låta bedrägeriet gå vi-kare.

Om samhällsordningen var så sann, så i enlighet med naturens ordning, var-för är all världen här då na-turen med all sin oändliga gjvsmåhet kommit den att stå där och svälla? För alla, alla kvinnor och barn blir det nu uppenbart att denna sam-hällsordning var falsk. I de der all bankrutten! Alltid så rättvis i stort fastän så grym i detalj. — — — Ingen lögn finnes, reste den sig också himmelshögt och över-

Carlyle i 40årsaldern, vid tiden då Franska revolutionen skrevs.

skyggade världen, som icke bankrutten en dag skall säga bort och frigöra oss ifrån.

Detta är »demokratiens döpstef. Den dag, då feodalsystemet för sin sista smörjete. Ett samhälls-sy-stem, som överlevat sig själv, håller på att gå — och ett nytt skall födas under döds-kval och födsölvand. Väk-ker arbete, a jord och him-mel, vilket arbete! — och, om man försr spä, ännu två hundra år av kämp och strid! Två sekel, knappst mindre, förän demo-kra-tien har genomgått sina mest fördärliga städer av vintlarvåde! — — — Fröjden är livad, i skärer i Versailles! Denna dag av-kannas dödsöden över all-sköns skenvids, och upp-ständelse, vare den är så fjärran, förkannas för verk-ligheten. Denna dag utlo-pas det bäst som med en domedagsbög, att en lögn är omöjlig att tro. Tron det, hållen fast därvid, och låten så vad som helst följa därur.

(Carlyle: Franska Revolutionen I: sid. 24 och 136.)

utkomna. Det är bokförlaget Natur och Kultur som har hedern ock av att detta skett. Och dess otvårlige översättare av värdefull litte-ratur, *dr Alf Ahlberg*, har även förmått det svenska språket att falla in i Carlyle's stil, som nyskapats vid (Forts. å sid. 6).

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMMITTE:
Elin Wäpner,
Elizabeth Tamm,
Ada Nilsson,
Honarie Hermelin.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfördag,
Slussplan 1-3, 2 tr., Stockholm
Tel. N. 48 42, 182 43.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå
Inneh.: Eva Andén.
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
Herikulesgatan 14 (f. d. L. A. Vattung).
Tel. 75 75.
STOCKHOLM
Specialitet: Familje- och arvskaver,
Boutredningar och testamenter, för-
valtningsuppdrag. Även skriftliga
förklaringar.

Advokat Hugo Lindberg
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
KUNGSGATAN 6, STOCKHOLM
Tel. 147 99, 24 24

Eldbegängelsen

vinner med varje dag erkännande i allt vidare kretsar som den bästa formen för förvandlingen av de avlidnas stoff. Närmare upplysningar om eldbegängelsen lämnas avgiftsfritt å

Svenska Eldbegängelseföreningen
Stockholmsavdelnings Byrå,
Sveavägen 25, 2 tr. (hisla)

vid personligt besök eller på telefon Norr 22 80, vardagar kl. 10-16, lördagar och helgdagstid kl. 10-14.

Medlemsavgiften är **engångsavgift: för** i begravningskassa inskrivna 5 kr.; för andra 10 kr.

Föreningen utger egen tidskrift: **signis**, ombudrig för alla eldbegängelsevänner. Sändes franko kr. 1.50 per helår.

Anlita vid dödefall
A.-B. BEGRAVNINGSS. & STERILISBYRÅN
v. dir. Erik Hagström, Appelviken.
Allt för begravningar o. boutredningar.
Självlösning och begravningsombud.
Ring vid dödefall blott upp S. 2722
(eller afstämnd Appelviken 614)
Bli till förfogande. Kontor o. utställn.
BORGAREGATAN 5 kr.

Frälsningsarméns Alkoholisthem

Kurön
(Anjutur statsbidrag)

Två timmar **Engelströms från Sthlm**
Program och övriga handlingar stå till
Sociala-konferens, Östermalmsgränd 24, Stockholm.

Samtal mellan Maria och Anna:
"Åh, så gott kaffe du har, Maria! Var har du köpt det?"

— Från HERMES, Birger Jarlogatan 71, Stockholm, har jag nu köpt kaffe i mig och alltid fått nyrostat och gott. Jag har funnit att

HERMES MOCCABLANDNING
varit särskilt gott, och som det kostar endast kr. 3:20 pr kg., tycker jag att det också är ekonomiskt med detta kaffe. Jag tycker att du också bör prova HERMES kaffe, Anna!

Ring Norr 11674 eller Norr 65 46, eller köp av någon av firmans ombud, eller besök firmans, och de sända till dig, varhelst du bor, med bud, tag, båt eller post.

Konstens Moccablandning till 3:20 pr kg. finnas kvalitativt i prislagen från 1:80 pr kg. till 4:30 pr kg. (Inalles 23 olika sorter.)

1 1/2 kg. hemsändes i Stockholm, 4 1/2 kg. fraktfritt till landsorten. Större förbrukare och återförsäljare torde begära specialpriser. Klipp ur annonsen! Begär prislister!

Kappor billigt

direkt från fabriken. Även beställningar. Kontant och avbetalning. **Trievaldsgränd 2, 1 tr.** (vid Kornhamnstg.)
Telefon 47 35.

Den 25 april 1931.

Skenfria korsningar.

Arbetslöshet är en stor olycka, därom är alla eniga. Och under den depressionstid vi nu leva, finns det väl knappast någon, som ännu säger, att alla som önska, kunna få arbete. Även måste produktivt arbete både ur allmän och enskild synpunkt anses bättre än nödhjälpsarbeten. Men — ty där stanna vi inför det em — sedan dela sig uppfattningarna.

Regeringens proposition om beviljande av 3 miljoner kr. till s. k. beredskapsarbeten har därför, som naturligt var, mottagits på olika sätt i pressen. Socialdemokraterna är belåtna, men vilja ha 20 miljoner för ändamålet, vilket belopp de likväl anses som en bråkdel av det egentliga behovet. Sv. Morgonbladet som regeringsorgan är angelägen om, att ingen skall framställa förslag till den pågående, som socialdemokraterna låta påskina, att det skulle vara begynnelsen till avskaffandet av nödhjälpen, d. v. s. det på grund av arbetsbrist underbetald arbetet. Dagens Nyheter kallar det hela "en olycklig gest" och högers uttalar fullt och helt sitt ogillande.

En viss mängd beredskapsarbeten är till vid förekommande arbetslöshet och därutöver, om dessa är oförläppliga och ej lämpliga för den lediga arbetskraften, ytterligare nödhjälpsarbeten? Det låter inte illa. I varje fall som ett framsteg, en början att låta arbetslöshetens svåra börda. Men man känner sig något besviken då man läst propositionen. Socialministern anför här i sitt yttrande pått samman av de för innevarande budgetår i riksstatten upplagna beredskap till statliga eller med stansunderstödd utföra arbeten — oavsett anslag till vägförbättringar och vägunderhåll — uppgår till över 60 miljoner kr., däruv till vägbyggnader omkring 8 miljoner kr. Det tillskott i arbetslösheten, som skulle åstadkommas genom beredskapsarbetena, måste alltså procentuellt vara en ganska ringa betydelse. Man måste instämma här. Är betydelsen således av principen rätt? Det förefaller nästan så. Då ha både Sv. Dagbl. och D. N. och Soc.-Dem. rätt i sin uppfattning, att detta är en ny inställning till arbetslöshetsfrågan. Men vilka arbeten ska då göra till beredskapsarbeten. Skenfria korsningar — säger socialministern. Och skillnaden mellan dessa och andra av statsmedel utförda arbeten är, att riksdagen här till beviljar ett belopp, som Kungl. Maj: sedan får använda efter gottfinnande.

Man ställer sig tveksamt! Det vore bättre att klart och tydligt reda ut principfrågan, intaga en ståndpunkt och sedan handla därefter. I stället för något, som är ingendera och bådadera. Om skentria korsningar är nödvändigt, må det göras, men som ett universalmiddel mot arbetslöshet kan det ej betecknas. För att minska arbetsbristen bör inriktningen ske på produktivt arbete, och avsättning för produkterna bör sökas genom att efterfrågan ej blir avstängd från tillgång, genom vare sig tullmurar eller fattigdom.

Öppet brev "Ett positivt förslag" till Doktor Ada Nilsson.

Rubriken på Din artikel i Tidevarvet nr 16 uppkallar mig, som initiativtagare till tredagarsmötet på Ekered, till ett svar. Mot bakgrunden av den sjudande häxkittet som Tysklands politiska liv för närvarande synes vara, måste det vid hemkomsten från Din Tysklandresa ha tyckts Dig tamt och verklighetsfrämmande, att den grupp människor, som samlades på Ekered, efter att ha dryftat de djupt liggande och svåröskomliga orsakerna till kriget, enades om en nordisk aktion som adresserar sig till Nationernas Förbund och nedrustningskonferensen 1932.

Jag kan förstärkt en skeptisk inställning till Nationernas Förbund och en misstro till ett beslut eller ett lagbuds förslag att behärska en obehaglig situation. Du är radikal, Du vill gå till roten. Det förstär jag. Även förstär jag, att den *sociala revolution* som är förutsättningen för ett samhälleligt i varaktigt fredliga former, skall börja inifrån i de enskilda människans tankeliv och föreställningsvärld.

Men var, i vem och i vilka, den processen börjar, pågår, eller är fullbordad — därom vet varken Du eller jag besked.

Men däromot har jag en bestämd uppfattning, att den aktion som nu förberedes med utgångspunkt från Ekeredsmötet, *ej hindrar* vare sig början, fortsättningen eller fullbordandet av den inre omvandlingsprocess i individerna, som ensamt skall göra människan i stånd, att låta sin teknisk tjäna livets och ej förintelsens linje.

Men, medan gräset växer, dör kom. Lika viss som jag är, att Ada Nilsson ej skulle tveka att ge en patient det andrum i plågorna, som läkaryket ger henne möjlighet till, även om hon vore övertygad om, att endast ett helt nytt levnadsstadium skulle varaktigt bota patienten, lika viss är jag, att det ingalunda är ett förenklat problem, att nu, inför 1932 års konferens, handla som det vore alla av diplomaterna och allvar av folken, att vilja offra något för freden. Och att man i följd därav, sätter in sin sin kraft detta år, på att samla Norden kring några få bestämda riktlinjer för nedrustningskonferensen.

Att detta är en oerhörd vänskap uppgift visste nog mölets deltagare, och för dem som ställt sig till förfogande för uppgiften, innebär detta ingen förmånenhet att förenkla eller förstora, men beredvilighet att stå till tjänst, och odmjukhet inför en uppgift som är stor nog, att mobilisera alla krafter hos de verktyg den tagit i besittning.

Om de räckta till är en annan sak. Om fred, som grott på fatiga berg-hällar i Halland, flugit från Fogelstad, från Trievaldsgränd eller från Masthusget — eller från alla tre hållen betyder mindre. — Det väsentliga är dock att det har livskraft. Och att det i sitt fortsatta växande tillger samma linje, i vilken även tjäna förberoga — eller uppenbart — det nordiska förbundet för ett nationernas förbund och för ett nytt slags försvar.

Din vän, Rut Adler.

Ekered, 20 april 1931.

Bagarstugan
HORNSGATAN 37 • Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 • • 73 37
GÖTGATAN 52 • • 333 09

Regeringens förslag till varantslag och de med anledning av detta väckta motionerna är i sista nummer av Hertha föremål för en kritisk artikel, författad av advokat Ruth Stjernstedt.

— En av motionärerna har kommit med ett positivt och synnerligen beaktansvärt förslag, skriver advokat Stjernstedt, ett förslag till en — under förutsättning att varantslagen icke i är blir antagna — partiell lösning av det segelslita, ja, som det vill synas, rent, av hopplosta problemet om revision av vår gällande lösdri-
verförståttning.

Det är fröken Kerstin Hesselgren, som i sin motion bl. a. föreslår, att vår gällande lösdriverlagas tillämpningsområde skulle ändras från 18 till 21 år och i stället att onyngd ungdom skulle komma under barnavårdsnämndernas behandling i under en utvidgad barnavårdsdag. Det kan vid första ögonkastet förefalla, som om en dylik reform hade en ganska obetydlig räckvidd och därför icke kunde vara ägnad att påkalla något mera allmänt intresse. Den berör ju blott ungdomen i 18—21-årsåldern. Vid närmare betraktande torde emellertid frågan om just dessa åldersklassers ändamålsenliga behandling alldeles speciellt ligga samhället om hjärtat. —

Oliqgenheterna med den gällande lagen är erkänt stora, vilka åldrar inom lösdriverklienten det är gällande. Men olyckligt måste verkningarna i den gällande lagen, med sin totala avsaknad av profylaktisk behandling, te sig just beträffande de unga åldersklasserna. Det är ju just inom dessa åldersklasser, som en profylaktisk behandling verkligen kan förväntas ge några positiva resultat.

— Man synes också, fortsätter advokat Stjernstedt, under det långa förarbetet till en revision av lösdri-
verförståttning, te sig just beträffande erkännande inom olika läger av samhallets både rätt och plikt att utöva ett vidsträckt förebyggande rättsmänningsarbete bland sedigt förkommen nämligen såväl som kvinnlig ungdom upp till 21 års ålder. Ingen tycks heller nämra ha något att invända mot att barnavårdsnämnderna skola handhåva värdet om den onyngda ungdomen. Däremot ställer man sig tveksamt beträffande frågan om det-

ta handhavande bör regleras efter två lagar: barnavårdslagen för ungdomar under 18 år samt varantslagen för de äldre, eller blott efter barnavårdslagen. Säkertligen skulle emellertid barnavårdsnämndernas arbete vinna i målnövelenhet och effektivitet, ifall värden av dess klient kunde ske efter enhetliga regler, inarbetade i ett och samma lagssystem.

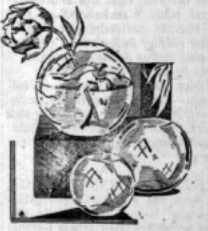
— En annan av invändningarna mot förslaget, att barnavårdslagen skall gälla för ungdomen upp till 21 år, gäller kostnadsfrågan, d. v. s. egentligen frågan om fördelningen mellan statverket och kommunerna av kostnaderna för skyddsmyndigast resp. tvångsarbete. Men även denna svårighet lär icke vara övervinnelig, något som fröken Hesselgren också framhåller i sin motion. Man tycker sig därför ha en viss anledning, hoppas, att riksdagen skulle låta sig förmas att gå med på Kerstin Hesselgrens i motionen framställda förslag: att besluta begära att Kungl. Maj: till 1932 års riksdag vilje inkomma med förslag till sådan ändring av lagen om samhällets barnavård att denna lags tillämpning kommer att utsträckas till ungdom under 21 år och att, i händelse förliggande lagförslag icke antages, nu gällande lösdriverlagas tillämpningsområde ändras från 18 till 21 år.

Vad de till myndig ålder komma sedelösa beträffar, anser advokat Stjernstedt att förslaget intar en förvänsansvärd ställning. Särskilt ifråga om de speciella kvalifikationerna för ingrepp gentemot de prostituerade, torde man allt allmänna kommit till insikt om att de i förslaget § 3 mom. 1 angivna, vilka är i huvudsak desamma som de föregående förslagens, är oölyckligt valda och utformade. Dessa kvalifikationer förläddande av ungdom eller fara för sådant förelidande, inbjuda till otukt och som väcker anstöt etc., kunna nämligen vara, och är också ofta i själva verket, tillfinnandes hos de prostituerades köpande klienter liksom själva. Det måste därför te sig rättvisast och riktigast om sådana föresluser beivrades enligt strafflag och ordningsbeslut, vare sig en sållande eller en köpande part gjort sig skyldig härtil.

Nytt för middagsbordet

Trevliga och originella **BLOMKULOR**, vari blommorna antingen sättas som i en vanlig vas, eller där de på det nu så moderna sättet simma på vattenytan.

Storlek 130 m/m 1:50
150 " 1:80
175 " 2:20

Svenska Glasmagasinet

Konserhuset vid Kungsgatan. Tel. 10 11.

Svenska Rullnors Vänsterförbunds CENTRALSTYRELSEMÖTE

Söndagen den 3 Maj 1931

Å K. A. K:s lokal S. Blasieholmshamnen 6 (invid Grand Hotel)

- KL 10. Konstituerande av Förbundet och behandling av Samarbetetskommitténs i samband därmed framställda förslag.
- Redogörelse för Varantslagen av Dr. Ada Nilsson.
- KL 2. Redogörelse för Moderkaps skyddsfrågan av Fröken Kerstin Hesse/gren. Pensionsförskräningen under redogörelsen av Fröken Anna Abergsson.

Vart skall jag ta vägen? En glimt av kvinnorna i Spanien.

Stockholm får en rådgivningsbyrå för ungdom.

Borgarrådet Larssons meddelande i förra veckan om att Stockholms stad tänker att med tillhjälp av donationsmedel öppna en ungdomens byrå, inrätta ett läringshem och kanske så småningom sträcka sig ända till uppfordran av ett modernt stort ungdomshotell, är glädjande och intressant. Det öppnar utsikter mot ett område av Stockholms arbetsliv, där man annars har det ganska bekymmersamt. Den manliga ungdomens Stockholm.

För pojkar som av olika anledningar inte kunna få någon hjälp hemifrån — många ha ju inte ens något hem — vare sig det gäller springpojkar, lärlingar eller andra, är de nuvarande förhållandena dåligt tillräckliga. Det gäller särskilt bostäderna. De höga hyrorna motsvaras inte av pojkarnas löner. När de skola hyra sig rum måste de ta sin tillflykt till de allra billigaste och sämsta och vad detta betyder ur hygienens och vanebildandets synpunkt är lätt att se. Dessutom är det alltid möjligheter att genom inoanordningsystemet råka in i alla slag av trasligheter. Vad ungarshotellen beträffar är det naturligtvis en hel del pojkar som på då dem. Men de är avsedda för vuxet folk och passa inte alls i alla avscenden för uppväxande ungdom.

Och så kommer man fram till den andra stora svårigheten: Det finns ingen som tar hand om de ensamma pojkarna och hjälper dem att reda sig själva. För flickornas räkning så dock en del enskilda institutioner till buds med hjälp och skydd. Av pojkarna har man förordt att de skola klara sig själva i en stad, där det inte alltid är lätt att finna sig tillrätta. Om de då till följd av dåliga resurser ibland misslyckas är det inte mycket att undra på. Allra helst om de därtill gå utan arbete.

Det planerades läringshemmet, som skall inrymmas i Borgarskolans gamla hus vid Malmskillnadsgatan är avsett för ett trettioåttio ensamstående pojkar under den tid de få sin utbildning i olika yrken. Man har tänkt sig att högst tre skola by i varje rum. Dessutom skall det finnas en stor matsal, dagrum, bibliotek och rum för studieriktar. Läringshemmets föreståndare skall samtidigt förestå ungdomsbyrån, som förslaget till samma fastighet. Denna byrå blir en rådgivnings- och upplysningsbyrå, som i första hand skall sörja för läringshemmets pojkar med ordentliga utbildningsmöjligheter, platsankaffning och dylikt. Men den skall också stå öppen för utom-

stående, både för föräldrar, målsmän och ungdom. En läkare kommer att vara knuten till byrån för att i fall av psykiska åkommor lämna råd och anvisningar. Att sport och

drags- och underhållningsaftnar, samarbete med folkhögskolor etc. har tidigare berörts i Tidevarvet. Hemgårderna har också — eftersom det här gäller arbetslösa pojkar —

idrott också komma in är nog bra — och ofrånkomligt.

För att få en uppfattning om vad de nya planerna kunna ha att betyda är det nödvändigt att ta del av de erfarenheter, som redan vunnits på området genom den för Tidevarvets läsare välkända Hemgårdens

i viss utsträckning meddelat understöd i form av fri tandvård, läkervård och läkarundersökningar, fria bad och härkylpning, resebidrag, i vissa fall mat, kläder och hjälp till hyra.

Idrotten har heller inte utestängts från Hemgårdens verksamhet. Där

Occidental kurs per korrespondens.

Enligt annons i detta nummer erhålls gratis en kort korrespondenskurs i Occidental, de internationella ordens språk, som småningom göres till Svenska Occidentalförbundet, Box 171, Stockholm I. Kursen, som utarbetats av lektorn i engelska, dr B. Blom, innehåller intressanta läsestycken, övningsuppgifter m. m. I det femte och sista brevet får eleven göra bekantskap med litterär text, en översättning ur Gösta Berlings saga. Occidentalstudiet ger ej endast färdighet i att använda ett ämnesbortat förståligt hjälpmedel utan skänker dessutom eleven en riktig kännedom om de internationella ordens, nödvändig för varje nutidsmaniska.

Occidental

de internationella ordens språk.
Kort kurs-beskrivning gratis. Anmälan till Sv. Occ.-förb., Box 171, Sthlm I.

för arbetslösa ungdom treåriga verksamhet i Stockholm.

Fastän i mindre skala har Hemgårderna under sina försöksår redan tillämpat de nya linjerna och kan därigenom betraktas som en förberedelse till de nya ungdomsbyråerna. Vad beträffar pojkarna själva framgår det av redogörelsen, att av de 462, som registrerats vid Hemgårderna under 1930, omkring 50 procent saknades antingen den ena eller båda av föräldrarna, vare sig dessa varit döda eller skilda. Omkring 38 procent ha bott utan hemmet, hos släktingar, i andra familjer eller på ungarshotell. Dess siffror äro ju ganska belysande.

Hemgårdens verksamhet med utbildningskurser i olika yrken, före-

finnas bl. a. tio par skidor som en början till den stora skidpark, som borde kunna uppsättas i samband med ungdomsbyrån.

Vad som emellertid är det betydelsefulla och det som Hemgårdens föreståndare, magister Harry Ohlin särskilt framhåller, det är att dessa pojkar, som utan egen försökning blivit utan arbete och fått det svårt och besvärligt, fogas in i det arbetande livet igen och känna sig som delar av ett helt, med intressen, utsikter och möjligheter likvärd som alla andra pojkar. Därför hoppas magister Ohlin, att det ungdomens hus, som borgarrådet låtit skymta i framtiden — en kanske inte alltför avlägsen framtid — måtte ordnas så, att också ett antal platser skola kunna ställ-

Barcelona Påskdagen 1931.

Tolv kvinnor, representerande olika föreningar, tidningar och yrkesområden, ha i kväll haft den vänligheten att komma till det hotell, där jag bor, för överläggning om namninsamlingen under världspetitionen för avrustning. Listor, tryckta listor på spanska, funnos tillgängliga, men endast en av de närvarande hade förut skaffat sig några. Överläggningens slutade med att de lovade mig 20,000 namn från Catalonia. Kunna de hålla det löftet, och de sågo verkligen förtroendeingivande ut, så äro de duktiga, lyt det är onekligen att börja i lite stunden.

Det var en livlig afton, och det var nog inte allt, som översattes till mig av det som sades. Man översatte, att någon nu först ville taga upp ett kraftigt arbete för kvinnans rätt, men allmänna meningen syntes vara den att då avrustningskonferensen stod för dören måste man framför allt taga del i arbetet för den. Där fanns en catalonisk kvinnoförning för fred, men det sades mig att den ännu var mindre känd.

Emellertid hade man fått en lokalpatriotisk anledning att intressera sig för avrustningskonferensen: Barcelona har inträtt som medlemsstad till Genève och Lausanne som plats för konferensen. Och Barcelona har vissa trumf på hand. Det allra svåraste hindret, olika spärvid på de franska och spanska järvägarna eller något liknande, vilket gör att ombyte av vagn alltså måste göras vid gränsen, skulle förevinnas därigenom att den spanska linjen ändrades. Alla de stora hotellen och byggnaderna från utställningen stå kvar, så det kan vara möjligt att så stora erbjudanden från stadens sida kan göras att de ekonomiskt uppväga nackdelarna för Nationernas Förbund att förlägga den där. Och man möttes av en frisk, förhoppningsfull, villig anda, som kan vara av stort psykologiskt värde om den visar sig vara mer än ett stundens barn.

Jag framställde en del frågor till mina nya vänner om det politiska läget om man nu hoppades på en bättre tid för Spanien, men fick mycket försiktiga svar. Tydligast svarade mig en guide: »Vi vetia inte sades han, »det är inte färdigt ännu. Catalonierna äro mycket stolta över sitt landskap, så, om det blir republik i Spanien, önska de »autonomi» — jag antar något liknande en schweizisk kanton — och det kanske är förklarligt, men oförklarligt var för mig deras nya användande av det cataloniska språket. En främling kunde inte gissa sig till ett enda ord av det. Och om de andra spanska landskapen förstå cataloniska vet jag inte, kanske det är en rörelse liknande det norska »målet»!

En egendomlighet var att på vägen till Madrid från Barcelona hade inte endast främringar utan alla resande att visa sina pass. Inuti landet! Det var för bolsjevikernas skull, sade man. Catalonian är ett framgångsamt industriområde, tyckes det, och

las till de arbetslösa förfogande. Ingenting är så nedslående för dessa ungdomar som att skiljas av från andra och bara vara för sig själva. Då försunker man snart i en allmän missmodets stämning. Men med lite uppmuntran nås utmärkt resultat. F. o. önskar magister Ohlin att det stora ungdomshotell, som man nu hoppas på, skall bli ett modernt och rymligt hus där helst varje pojke borde få sitt eget litla krypin. Hygieniska anordningar av förstklassigt slag, simhall i källarvåningen, läsrum och rum för studieriktar och samkväm, rakstuga och restaurang som i de amerikanska ungdomsgårdarna. Dessa önskingar för framtiden skymma emellertid inte glädjen över vad som redan till hösten kommer att bli verklighet.

gav intryck av välmåga. Den stora, flanerande söndagsallmänheten i Barcelona såg rött, nästan övernärd.

I Spanien kan man köpa järnvägsbiljetten kilometersvis. Det kändes som att köpa på realisation, man var osäker om man kom att använda det köpta. Medan en av Barcelonaderna förebode om beskrivna möte, köpte jag en 3,000 kilometersbiljet — tyvärr får jag 95 kilometer onödvändigt med mig hem — och gjorde en sväng om Madrid och södra delen av Spanien. Det var just under »semana santas och mycket av intresse att se. Skärtsorsdagen tyckes man besöka ju kyrkor, och i Valencia, där jag då befann mig, fick jag se en annan gift av de spanska kvinnorna, nästan en skönhetsparad mellan kyrkbösköken. Snart såg alla kvinnor voro vackra, med vacker hy och vacker gård. Många boro den höga spanska kammen och mantilla, andra hade lagt av kammen, ingen bar hatt. I Madrid hade man bildat en kvinnoförning för att stötja monarkien, sedan de konservativa börjat slappa, men jag kom inte i beröring med någon av dem.

I Madrid råkade jag på Puerta del Sol in i ett stort folkvimmel, som jag rubricerade som »folkiva», så fredligt föreföll det mig, men det är möjligt att det var allvarigare än så. En främling kan inte se att här föregår något. Om man skulle väja sig på en småtorgsgång, så är det en den stunden: Kungen är populär, de vill visst ha honom kvar; den andra: Riffricket ligger emot honom; den tredje: Nej, här är det fråga om någon statsfinansiell svårighet, som ska redas upp, och som de vilja behålla som sin egen hemlighet.

Men till de fredsintresserade i Barcelona komma ofta mina tankar att vandra, med tack för deras vänlighet och med önskan om god framgång för dem.

Anna T. Nilsson.

Vid föräldrarnas rådet marsmsammanträde

i Stockholm behandlades bl. a. olika former för upplysningsverksamhet i psykologi. Man enades om att studieriktelen erbjöd särskilda föreläsningar, då den dessutom var ett utmärkt sätt att sammanföra föreläsare och lärare.

Effektivt samarbete mellan hem och skola ordnas ju tillått klasser eller avdelningsvis för varje skola. Studieriktelbetet kan emellertid ordnas på många olika sätt och initiativ tas av varje intresserad.

Litteratur i psykologi finns det ganska gott om i översättning och Bokstugans lebrunnsnummer i anslutning en studieplan, som troligtvis även erhålles separat från A. B. F. »

För vidare upplysningar står fru Karin Hammar, Bojors, gärna till tjänst.

Vi stå till tjänst

DAMKONFEKTION

DAMKONFEKTION
Känsningar, färdiga och på beställning.
Underkläder och strumpor m. m.
SVENSKA SVENSKON
Långgatan 8-11. Tel. C. 57. 56.

Tröthel Huudvärk
och ömhet fjärdigt. Hämmande om sömn är önskat för ömhet. Hämmande om sömn är önskat för ömhet. Hämmande om sömn är önskat för ömhet.
IDOZAN A IDOZAN B
svagt upprettande och upprettande.
Käns-IDOZAN
utdrädd utdrädd.

Kemisk tvätt, Färgning, Pressning

SODERMALMS
PRESSNINGSADELJE
BLEKINGEGATAN 20
Söder 18376

En ny amerikansk författarinna

av Mia Leche.

Dorothy Parker; Laments for the living.

Upton Sinclair, Sinclair Lewis och Theodore Dreiser beskylsas ofta för att tendentiöst blotta de dåliga sidorna hos den stora demokratin i väster, utan att ge tillbörlig relief åt de goda. Denna beskyllning, kan intj med fog riktas mot Dorothy Parker, en intressant debutant, som på sistone väckt uppmärksamhet både i sitt hemland och i Europa. Hon är tendensfri — man skulle nästan vilja säga kallblodigt oberörd av åskjter och social inställning — som bara en verklig artist kan vara det. Men aldrig har jag fått en mera skrämmande bild av amerikansk vardag än genom denna författarinna, som uppenbarligen själv betraktar de skildrade förhållandena som fullt naturliga, eller för vilken de i varje fall framstår som ett sakförhållande, allt för införlivat i hennes medvetande, för att hon över huvud taget skulle reagera emot detsamma. De för skandinavisk uppfattning obegripa missförhållanden som utgör bakgrunden till hennes berättelser, utlösa aldrig några betraktelser om miljöns och sederas skuld till det allmänna förfallet. Det är okunnighetens, de dåliga filmernas, dryckeskonskaps, menikeriseringens och den andliga tomhetens Amerika, som här möter oss i en serie snapshots ur enklare medelklassmiljö. Sällan har en dystyrare materia fått en mera spirituell intellektuell behandling än i Dorothy Parkers debutbok.

Berättelserna, som i allmänhet äro hälna i dialogform, utgöras av replikskiften mellan ungdomar — en han och en hon — som flirta, retas, gråla och försonas. Allt detta på nöjeslokaler och under alkoholsens inflytande. Det är spriten som löser tungans band, som väcker de slumrande instinkterna, som tycks ge erotiken, ja, själva livet dess innehåll. Man lägger merke till hur i detta förbudsländ den för en kulturstat införs kännetecknande skamkänslan efter alkoholismissbruket, tycks vara borteliminerad. När i en av dialogerna en ung dam, vars talträngdhet och sentimentalitet väcker med groggarna, börjar dricka skivgen utan vatten, väcker detta ingen som helst misstänning hos kavalerjen. En annan ung man framhåller rent ut som en särskild charme hos den han älskar, att »hon är livad och glad även när hon är full». I den mycket roliga skissen »You were perfectly funny» upplyses en ung man om att han, under rusets inflytande, friat till en flicka, och den omständigheten att detta skett i vittnens närvaro gör att han måste stå för sitt ord. Denna makabra bild av amerikansk nattliv behandlas i boken utslutande från den komiska sidan.

Endast en gång har författarinna gjort alkoholismissbruket till föremål

för psykologisk behandling, nämligen i den betydande novellen »Big blonde». En psykiatriker skulle knappast bättre kunna klargöra rusets och tungsinnets hopplösa *circulus vitiosus* än författarinna gjort i denna utsökta analys av den feta, snälla, dumma demimonden, som tycker sig bära alla världens olyckor som ett ok av melankoli på sina axlar, medan hela hennes existens hänger på att hon kan bjuda sin omgivning en leende och lättillgänglig min av »big blonde».

Vad som alltid frapperar i realistiska amerikanska vardagsgickridningar är personernas ytterst knapp och tortiga ordförråd. Ungdomarna hos miss Parker likna infödingarna hos vissa lindrigt civiliserade folkstammar, som använda samma ord för en serie olika begrepp. Språket saknar nyanser och schatteringar. Att vara »ore» inflettat alla former av missnöje, och uttrycket »crazy» kan gälla en förälskelse likväl som en bil, en tårta eller ett landskap — nej, knappast ett landskap, ty man kan inte förutsätta att detta primitiva folkslag skulle kunna se sköheten hos ett träd eller en solnedgång. Det är astaltens barn, barnernas och nattklubbarnas med dekadensens stämpel märkta släkte, som befolkare författarinns värld.

Man har svårt att inte fråga sig: Ser författarinna själv den ynkedom hos skildrar — är detta den enda människlighet hon känner?

Ett svar på denna fråga ligger, om än förutsett, i bokens sista berättelse »The mantle of Whistlers»: Vårinnan på en stor soaré har, flaxigt vävillig, sammanfört ett par ryktbarheter, en herre och en dam, vilka hon lämnar på ty man hand under den entusiastiska förklaringen, att de skola finna varandra i själarnas sympati. De finna varandra också, men i en sorts flabbighetens frimureri, en växelverkan av grovkorniga komplimanger och idiotiskt kollektier. När deras värinna återkommer, exalterat utropande: »A nit två — jag skulle kunna höra på en hela natten!», har läsaren och författarinna, även de, hunnit utbyta ett smälde av hemligt förstånd. Men jag vill inte påstå att leendet hör till det gladare slaget.

»Laments for the living» är en samling litterära cocktailer med olika spetsar men samma grundbeståndsdel. Det är hetsiga drycker som lämna en bitter smak efter sig. Författarinns hastiga ryktbarhet skulle vara svårförklarlig om inte hennes tebril och intensiva stit åstadkommit några pärlor av klarsynt människokunskap och sanningskärlek. Dit räknar jag framkasta »Telephone Calls», en ung flickas samtal med Gud, medan hon väntar att hennes älskare skall ringa upp henne i telefon, som han lovat. Hon ber honom besvär, hon pockar på att Gud

För närvarande dominerar Stockholms utställningsalar av utlänningar. En ungare, en holländare, två danskar. Alla orolesement.

På Galleri Moderna utställer ungaren Vincent Korda, holländaren Charles Eyck och hans svenskfödda hustru Karin Eyck. *Vincent Korda* är givet den intressantaste personligheten och den starkaste konstnärliga begåvningen. Han använder sig av tunga, mörka färger och expressiva former. Han försöker återge människornas inre, deras livsöden och livsuppfattning genom att överdriva vissa för dem karakteristiska drag. Han målar en tjock gubbe, svällande ut över en stol, förnöjt röande. Han får fram hans jordbrukarhet och, vill jag tro, också hans lugnt upphöjda brackighet. Han gör intellektuella anarkister med fanatisiska tunga ögon. Han målar också sina konstnärskamrat Eyck och lyckas få fram det oroligt sökande hos honom.

Charles Eyck representeras huvudsakligen av landskap och målningar från olika städer. Där är nästan ständigt grå himmel, nästan alltid storm och virvlande moln. En stark konstnärlig lidelse som tar sig uttryck. »Gata i Maastricht» är höst blåst, fallande gula löv, ensamma hopkrupna människor. Man får ett intryck av dyster ensamhet och oerhörd övergivenhet. Träden vrider sig i ångest. Även stadsatorn ropar av tynnad. *Karin Eyck* har däremot mycket litet intresse på grund av sin osäkerhet och dilettantmässighet.

En ung dansk, *Steen Flemming*, har utställning i Konstnärshuset. Han målar Lapplandsfjäll, storstensbarn och ställen. Han tillhör samma skola som de danska expressionisterna som utställdes här i Stockholm för några år sedan. Det är välgörande att få se långa, svepande penseldrag och djärva linjer. Och starka färger även om de, som hos Flemming, ibland kunna bli litet väl råa. Han återger med förkärlek

skall låta den otrogne infria sitt löfte:

»Detta är lidande Gud, detta är svårt, bittert lidande. Vill du inte hjälpa mig? Vill du inte låta honom telefonera till mig — o, låt inte min bön tyckas dig för obetydlig! Du sitter där uppe så vit och gammal med alla ångarna vid din sida och alla stjärnorna glidande omkring dig. Jag och jag kommer och ber dig om ett telefonbud. Å, skratta inte Gud...»

Hon liden som om hon hölle på att förolära sitt barn eller som om hon jäglades av vilda djur genom en mörk skog. Spänningen meddelar sig oemotståndligt till läsaren, som med hela sin varelse känner att det verkliga är en tragedi som utspelas. »Straffa du mig Gud för att jag har varit en dålig flicka?... Du tror att du skrämmar mig med ditt helvete, inte sant? Du tror att ditt helvete är värre än mitt...» Man tänker på Hans Larssons ord, att det egentligen bara finns en sorts lidande, det är endast orsakerna som växla.

Monologen omfattar inte mer än tio sidor, men dessa sidor tyckas välla fram ur det outsläpbara djup,

Internationellt.

Lapplands monumentala, dramatiska natur, mörk och tung. För att ytterligare få fram denna ödsliga stämning har han i »Högtjäll» förkroppsligat den i en böjd grönbläck, brunlickad gestalt. En del akvareller med Lapplandsmotiv är ljusare, mindre tungsinta. I »Kväll» målar han en utmanande, målad kvinna från storstensbakgator. Hans ställen äro klatschigt, hastigt gjorda. En del träsnitt visa fjällmotiv, där alla linjer förenklats och stiliserats.

På Svensk-Franska Konstgalleriet härska så heterogena konstnärer som Nielsen, Eld och Arborelius. Man skulle önska få en mer representativ utställning av *Kat Nielsen*. Men man får vara glad även över de tjugotal bronser som visas här. Hans frodiga fabulerande fantasi och robusta kroppslighet är ytterligt uppriskande. Hans »Aarhuspigen» är en apoteos till den unga, sunda, självydmedveta kvinnan. Det är ett överdrivet betoning av köttsligheten, men gjort med ett strålande, uppriskande humör. Hans barnugar är rörande charmfulla och lustigt närna.

Carl Eld visar huvudsakligast äldre och välkända saker. Men hans karakteristiska och känsligt uppfattade porträttbyster är alltid roligt återse. Såsom Frödings profetuvud, Kar Nordströms oroligt nervösa, Fabian Månssons stovret klargata och Upton Sinclairs frimodigt trovissa, intellektuella ansikte.

Olof Arborelius har nog mera historiskt än aktuellt intresse med sina med rörande omsorg och intresse återgivna romantiska landskap.

Både danska och norska konstnärer har ju haft kollektivutställningar här för några år sedan. Men är det inte på tiden att dessa upprepas, så att vi också här kan få njuta av deras socialt meningsfulla konst? Kan ske skulle dessa för våra svenska konstnärer kunna bli av betydelse för att stå, ett bakom all stor konst måste stå en bärande idé och en stark konstnärlig lidelse och en frijöringspolitik.

Lilly Arhenius.

Fransk film med svenskar.

De ryska officerarna från tsardien åtnjoto som bekant anseendet att vara världens stiligaste krigare. Denna väl numera något antikvaride officersromantik präglar helt och hållet den av Paramount med svenskar inspelade tallfimen *Generalen*, som för närvarande visas på China.

Militariserns diktatoriska folkförtrotyck har man följaktligen låtit skyfva endast in den män, det varit nödvändigt för att belysa generalens intressanta karaktär. Kriget är reducerat till ett stycke operettkrig med några pikanta krevadskrällar. Det är nämligen inte fråga om någon »skräckfilm», utan om en fullt sällomsmissig kärleks- och äktenkapshistoria.

Filmen behärskas av generalen (Edwin Adolphson), som för sin brutallitet kallas Järnansiktet. Han har dömt sin löjtnant (Paul van der Osten, en hög lärare), som i det civila är professor, till arbekesering. Den unga professor-skan (Inga Tidblad) lägger sig ut för generalen för att rädda mannen, vilket också lyckas. Men då Järnansiktet viker, blir hon själv förälskad i den mäkttige.

Framför allt två skådespelare ge filmen värde. Adolphson förenar på ett lyckligt sätt det obehovigt kärleklosa hos generalen med draget av kärlekfullt omtanke hos älskaren. Och Karin Swanson, mamma för den obskyra champagneflödande officerskroger, är lysande humoristisk i sin gränade gentlesse och osedliga snålhet.

Inga Tidblad med sin madonnetyg är något för sväl men gripande i den scen, där hon för människens skull med starkt inre motstånd jämnar ut sig. Paul van der Osten, som inom parentes ständigt liknar pater Gyber, är skälligen jänksstruken och i frieriet inte ens det.

Tekniskt är filmen ganska välgjord men har ett väsentligt fel. Det pratas i ett korr precis som på en teaterstern, till med hålles monologer. Och film bör inte vara filmatiserad skenkonst utan utveckla sin egen tekniska oerhörd möjligheter. Jag hoppas mera av ljud-, sång- och bullerfilmen, med talet reducerat till ett minimum. Dock kiffjar språket här relativt rent — utan misslyd.

N. B.

RATTELSE:

I förra veckans ledare förekom ett tryckfel. Där stod »14 miljoners vinst» för Kreuger och Toll. Skall vara: 14 miljoners ökad vinst.

Samma tankegång om också inte samma stänka, naiva patos, möta vi i en av dialogerna, flickan som telefonerar till sin vän, förvirrad över hennes bortovaro och tynnad, och som till svar på sina inträngande frågor endast får vaga undanfnytker om att det hör så dåligt på linjen mellan New York och Detroit. Det är i dessa snabbtekniskt av det plågade kvinnohöjrat, utlämnande sig själv åt ögonblickets förtvivlan, som författarinna finner förmildrande omständigheter för den andliga underkänslan hon valt att skildra.

Vid sidan av denna intensiva impressionism, som tydligen är Dorothy Parkers mest personliga egenart, har hon några mera beskrivande saker, vilka alla — med undantag av nyssnämnda »Big blonde», synas mig i viss mån chargerade. Man tvekar att ange *Dickens* som inspirationskälla till en så ultramodern författarinna och han är det helt visst inte heller medvetet. Men vad är väl en sådan novell som »Little Curtis», historien om den lille adolpivonen, som andligen marieras av ett par rika brackor till fosterföräldrar, annat än en antikverad Dickenshisto-

NATURLIG VÄLSMAK
 GIVA ROBERTS' HUSHALLS-AROMER FLAVOURETTER
 VID BAKNING OCH MATLAGNING
Citron, Cedro, Mandel, Vanilj och Saffran
 i eleganta droppflaskor med guldetikett à 50 öre.
 Säljas i varje välsorterad specialaffär

Tuppfjät och sjumilastövar.

SEDLIGHETSPROBLEMET JUST NU.

(Forts. fr. sid. 1.)

samt olust till arbete och ordnareverksamhet över huvud.» I båda formuleringarna vänder man bort blicken från det enkla, oändligt öga påpekat faktum, att här som eljest efterfrågan skapar tillgång; företelen botten i både mäns och kvinnors lägsta instinkter; det finns alltså två parter och den manliga är ofta den intelligenta, mera välsituerade, den som har större möjligheter att överblicka situationen och därför större ansvar. För att kvinnor i större antal skola betrakta prostitution som bekvämt och lösningsförslaget fördras i sanning urusla förhållanden för kvinnoarbetet, sådana hönsvolk och arbetstider som voro gängse under 1800-talet för både industri och hemarbete. Det är säkerligen ingen tillfällighet att hylersprostitutionen utvägigt under samma tidperiod då kvinnolorna förbättrats.

Hylersprostitutionen har inga gamla arnar i Sverige. Det framhölls redan 1890, att före reglementeringens införande, d. v. s. före 1859, var prostitution här i landet en biförtjänst för t. ex. världshusflöcker och uppapperskor. I alla tider och länder har det naturligt nog funnits en stark strävan hos de prostituerade att undgå draga sig yrkesstämpelet och därigenom bli mer tilldragande. Numera torde utvecklingen gå avgjort bort från hylersprostitution. Den är inte längre på samma sätt ekonomiskt fördelaktigt, efterfrågan är ej vad den varit.

Wilka är orsakerna till detta sedlighetsproblemet ånndrade läge? Utan tvivel flera. Kvinnorna ha t. ex. ändrat sig. För flertalet män har

— trots den muhammedanska oppositionen som fortfar — i en bättre situation än hans motspelare Mac Donald. För det första vet man jätte om det blir arbetarregeringen som får fullfölja den indiska frågans lösning. Men även om det blir Mac Donald så har han kraftiga oppositionspartier både till höger och vänster om sig. Han har redan fått ge med sig i fråga om platsen för konferensen. Den skulle hållas i Indien som rimligt varit, men det vägrade högern att vara med om.

Förr eller senare, genom fredlig underhandling nu eller genom ny strid igen kommer Indien att få sin självständighet. Ju mer fullständig självständigheten ska bli, desto mera olyckor på de främmande behärrarna, ju mer övertygade måste de ju vara att med friheten ett tusenårigt rike skall begynna. Troligt är att Indien liksom så många andra kommer att få erfara att svårigheterna börja på allvar, när det sedan måste lösa sitt stora inreckade sociala problem och befria sig från inre förtreycker och uttagare. En sådan entusiasm som den som brunn ut för sista årens kraftanstängning kan icke vara och framför allt är mahatma Gandhi icke evig.

Men den nobla och föredömliga formen för frihetskampen kommer förvisso att lysa fram över det mörkaste uppbyggingsarbets åren som följa. Och medvetandet att ha tillkämpat sig friheten under ledningen av en man som Gandhi kommer alltid att ha en enande och stärkande betydelse även sedan han är borta. Till och med de vida gränsmattorna, vilkas vidhet alltså rättfärdigt tillvaras av den engelska armén i Indien, begärde Gandhis frihetliga som villkor för att upphöra med sina gränsvärd. Vad vill man mera begära.

Elin Wägner.

ning. Under detta år har dryckenskap och missbruk av narcotica, förödmöt av den allmänna meningen, avtagit i onad grad.

Världen skratrar.

Innan Gandhi började den historiska vandrigen ner till havet för att tillverka salt i protest mot de höga priserna på monopolisatlet erbjöd han vickonungen förklaring. Han utskattades över hela världen och hans villkor avslogs. Gubben med saltspatserna vågde ju ingen makt att skriva villkor. Snart hörde man ju också att hans anhängare började decimeras, och det hela förklarades av världstidningsredaktionerna för ett fjäsk. Den engelska regeringskommissionen offentliggjorde sin rapport som tog ytterst liten hänsyn till nationella rörelsen i Indien och farfärdigt förelaggs en något utökad provinsial självstyrelse till en början.

Men i Indien växer frihetens idé.

Under tiden fortsatte kampen, och den angloindiska regeringen ingrep mer och mer kraftigt. Det var inte bara Gandhi och de ledare som kommo i hans ställe som sattes i förvar utan även män och kvinnor ur de djupa leden. Slutligen sutto 60,000 frihetskampar i fängelse och av dem var endast en liten procent ens anklagad för våld. De voro fängslade för saltfabrikation, för blockadakt av monopolprograr och textilbutiker, för deltagandet i demonstrationer och proteståtgärder, för patriotisk sång och gånghimnosör, för demonstrationerna i bevo blivna och flera blockadakterna skärptes, skattvägran ökades. Det hjälpte inte att blodet flöt under hårda polischocker eller att behandling i fängelserna var brutal. Stämningen steg, och därmed docket och ofverjyllan. Den stälste även dem som av naturen voro veka och skygga.

En gång skall vi historien om den komma oss nära, med dess överväldigande vittnesbörd om vad en idé kan göra av ett folk, hur den kan höja och förvandla den svaga enskilda individen, resa dess motiv och hårda dess vilja.

Medling och seger.

När Gandhi sutto några månader i fängelse försöktes medling mellan honom och vickonungen, rörande möjligheterna för stridens avsländande och hans deltagande i den planerade Rundabordskonferensen om indiska frågan. Medlingen miss-

förmåga att uppnå en nästan telegramartad koncentration i stilen, en representant för Part pour l'air, för en artistisk fotografieringskonst, vilken verkade som ett rött skyne för den unga generationen med dess utesläckliga behov av nytt material till de nya idéernas bygge.

Den nyss citerade svenska författaren säger att Miss Parker liknar och i viss avseende övertrefrar Katherine Mansfield. Likheten synes mig vara av helt formell natur, den inskränker sig till att den amerikanska författarinnan liksom Mansfields berättelser äro avsnitt ur ett större sammanhang — de likna en sorts teater utan prolog, epilög och kulisser. Men geniets intension och den stora diktarens gestaltungsformåga fanns i ojämförligt mycket rikare mått hos Katherine Mansfield. Med all uppskattning av Dorothy Parkers intressanta och delvis beundransvärda bok, anser jag dock att denna virtuossmissiga skrivkonst som helhet ter sig som maskineri och mekanik jämförd med den spröda, innerliga och dock livsberusade violoncellonen från Katherine Mansfields skålvande stråke.

lyckades. England var inte villigt att anta Gandhis villkor och Rundabordskonferensen samlades i november utan att Gandhi och hans parti var med. Nationalisterna, det s. k. kongresspartiet, förklarades till yttermera visso i akt. Partiet blev oölagligt, dess lokaler stängdes och publikationer undertrycktes.

Rundabordskonferensen arbetade samtidigt och kom fram till enighet i vissa punkter. Man tänkte sig att Indiens förestående stater i vilka de hittills kvassijävligsta indiska staterna skulle ingå med behållande av sina furstar och sin autokratiska styrelseform. Regeringen skulle vara ansvarig för ett blivande parlament men en vice kungung alltjämt finnas under vilken armer sorterade. Dock kunde man inte lösa tvisten mellan hinduer och muhammedaner. Muhammedanerna frångioge icke sina krav på skilda valkretsar och garantier för sin minoritet utöver den som deras förtä proportionellt skulle tillförsäkras dem.

När det sedan gällde att komma till Indien med detta första förslag och begära dess sanktion, då läto engelsmännen till sist övertviga sig av fakta om att det skulle vara meningslöst med vilken som helst överenskommelse, i vilken icke Gandhi och kongresspartiet voro med. Då tog regeringen resultat för förmåtliga steget att befria Gandhi och att trädja i en underhandling med Gandhi om hans villkor för deltagande i en ny Rundabordskonferens. Denna gång fick Gandhi nästan helt och hållet sin vilja igenom. Hans position var så befäst i indiska folket, och indiska folket hade så klart bevisat vilken makt som låg i dess enade frihetsvilja, att ingen klok politiker kunde förneka dessa realiteter. Gandhi inbjöd till underhandling med vickonungen och de båda herrarna diskuterade som två jämbördiga representanter för två mäktiga ariska folk. Gandhi lyckades utverka befrivelse för flertalet av sina fångna anhängare, rätt för kustbefolkningen att fabricera salt utan hämsyn till statsmonopolet, rätt till blockad av monopolprograr och kampen för att uppnå indisk textiltilverknig. Detta var hans pris för att löva att deltaga i en ny Rundabordskonferens rörande formerna för avvecklingen av Indiens koloniala beroende av England.

Gandhi och hans parti har under det sist förflutna året fört ärat att ställning som dominion var leke nog man ville ha full självständighet. Nu förklarar han att full självständighet kan förenas, med ett »frött kompanjansk» med Indien, och han säger, att om Indien, som han hoppas, snart skall blomstra och bli välmående, så kan han tänka sig att det skall bli en stor kung av engelska varor.

Förresten är hans fordringar icke små, och skall en överenskommelse bli möjlig så måste säkerligen båda parterna ge med sig. Han öogar bl. a. nedskrivning av armen med hälften och karaktäristiskt nog lika stor nedskrivning av ämbetsmannakåren. England har fått ge efter i mycket. Bland annat har det fått medge att det icke har en Indien en styrelseform som det själv anser blämplig för Indiens och egna intressen. Den hänsyn måste tas till detta folk som visat sig vara en onad kraft att betygga sin vilja. Men ännu håller det även arbetarregeringen i England på att få behålla kontrollen över armen, utrikespolitiken och finanserna.

En föredömlig frihetskamp.

Gandhi har nyligen av den stora årliga indiska kongressen fått önskränkt tillstånd att utsläta för Indiens räkning vid de blivande underhandlingarna. Han är på det sättet

sannolikt prostitutionen alltid varit en nödfällsvälg. I en tid då stränga gränser voro uppdragna för kvinnors moral tillgreps denna nödfällsvälg oftare. Nu föreligger inte längre samma nödtvång; det är lättare att finna en hygglig flicka att hålla ihop med för kortare eller längre tid i ett mer eller mindre personligt förhållande. Men också männen ha ändrat sig. Det börjar mera ingå i ungdoms måns medvetandet, att en ren driftillfredsställelse utan personlig känsla ej är människovärdig. Det är inte längre som för 30—40 år se'n en trossats, att mäns sexualdrift bör tillfredsställas från pubertetsåldern. Med ökad upplysning om sexuella problem, med ökat intresse för kroppskultur har följt en aning om betydelsen av återhållsamhet under ungdomsåren. Säker är också att en klok och ansvarsmedveten upplysning på denna punkt har motivbildande kraft för många unga, den lönar sig. Vinner man några år av återhållsamhet, så vinner man ökad sannolikheter för en sammankoppling från början mellan kärlek och driftillfredsställelse. Detta är en väg till minskning av prostitutionen genom minskad efterfrågan, liksom skyddsålderns höjande till 21 år kommer att leda till minskad tillgång. När alltså mäns och kvinnors moraliska nivåer ryckt närmare varandra, så innebär detta en sund utveckling om ock med nya faror. Upplysning och fostran måste visa väg till personliga förhållanden och bort från bråkels-prostitution.

I prostitutionsföretelesen ändrade karaktär ligger den sista och icke minst av de svårigheterna, som möter en modern lagstiftning mot sedslöshet. Gränsen blir alltmot flytande. Vem kan man till sista straffa? Flickan som går med en väninna till en dansrestaurang har kanske inga bestämda planer. Kanske kommer hon att ta betalt i någon förm, kanske inte. Det är mycket möjligt för till och med hennes sinnesbaskaffenhet är oklar och växlande. För en lag sådant som den i är föreslagna vanårsdagen återstår därför utan tvivel ingen annan möjlighet än att till internering beförda dem, som redan dömds bötesstraff enligt Lex veneris. Så lär ju redan nu lödrivareris sedlighetsstraffgrar tillämpas. Detta är och voro örtfärdigt. Dessa människor ha ju fått sitt straff sig tillmätt för mistanken att ha övertrott smitta. Skulle de desutom få ett mycket strängare straff såsom en sorts godtyckligt valda representanter för dåliga sexuella snedspång? Det vore att välja ut ett mindre antal syndabockar — säkert endast kvinnliga — och belasta dem med alla våra osedliga handlingar och blickar och tankar och låta dem betala för oss alla. Det vore att skapa en praktisk lag som direkt är fientlig mot idelagen, direkt gör våld på vårt samvete.

Andrea Andreen-Svedberg.

Parfymor • Crëmer • Puder
Aven i lös vikt
Sakkunniga råd

Parfumerie RIETZ
Mäster Samuelsgatan 7
(motl. Biblioteksgatan)

II.

Indien.

Den 26 januari 1930 utfärdade Indien sin självständighetsförklarig. I den sate folket ifrå att det icke längre ämnade underkasta sig det engelska våldet. Samtidigt började det upp sitt program för den sällfuga frihetsstrid som nu skulle följda. Den skulle utspelas utan vapen, blott genom vägran att lyda och samarbete med engelsmännen och betala sådan skatt som ansågs örtfärdig.

I ledningen för denna kampanj stod Gandhi, den halvnaake fakiren, det tokiga helgonet, utan varje spår av politiska begrepp. Bakom honom, det fick man genast veta, en ganska liten grupp av tokiga svärmar. Dess manifest och deras företag behövde inte störa den engelska regeringskommissionen i dess långsamma och värddiga arbete på att grunda ut det komplicerade indiska problemet och formulera ett förslag till den konstitution England kunde väga bestä Indien, efter det den första självstyrelseperioden av försök till förti självstyrelse nu var utspelt. Skulle man kanske väga att ge de indiska provinserna lite mera självstyrelse? Åja, men förstigt måste man för inderna eget bästa fara fram med utminuterig av friheten.

Underverkens år.

Något mer än ett år har förflutit sedan detta indiska manifest gick ut. Trånade iakttagare såsom Braitsford som följt detta års händelser på nära håll kalla det år underverkens år. Vi som äro vana vid tuppfjät i allting, i folks anpassning efter förändrade situationer i världen, vid föröring av gamla överlevande institutioner och fördomar, vid nödvändiga sociala reformer — vi måste på avstånd instämma i talet om underverk, när vi se vad Indien har åstadkommit.

Det har lyckats genomföra Gandhis program för frihetskampen och det har bevisat inför hela världen dess slagkraft. Det har i den allmänna hänförelsen för en gemensam sak vunnit den inre befridelse som Gandhi alltid förkätat nödvändig för en yttre. Överallt ha murarna mellan kasterna börjat rasa och kvinnorna ha kommit ut ur sin fångenskap, visande sig vara en stor kraftfullig av hängivenhet, energi och utållighet i den stora kampen. Med väldig ambition har man jämändes med kampen för befrivelse från engelskt våld tagit till med sjukvård, mödravård och skolorändringar.

Det finns säkert ingen författare som det är svårigare att imitera — avskiltigt eller omedvetet — än Dickens. Berömd humoris all förförande skivver över verklighe- tens grymhet och gråhet, och berövad fantasins festliga flykt mellan upp- ropningar och överdrifter, blir den dickenska världen en värld av orrliga glansskikten. Den scen i »Little Curtis», där den onaturliga fostermodern får medhåll i sin uppfostringsidéer av de församlade kaffe- stannarna, skulle ha blivit tvärvärdig hos Dickens men blir enbart odistig hos Dorothy Parker. Trots detta skall det inte förnekas att det finns något i denna grotesk som bitter sig fast, som man inte kan glömma — en triumf alltså för den suggestiva kraften i författarinnans framställningskonst.

En uppmärksam kritik av den yngre skolan har i en av våra dagliga tidningar betecknat Dorothy Parkers debutbok som »genial konst» och förutspår att hon skall »sätta ett märke i litteraturen». Jag har svårt att tro på ett så optimistiskt horoskop för denna författarinnans räkning. Hon är ju snarast, trots sin

MEDALJER, PLAKETTER
och FÖRENINGSMÄRKEN
till direkta fabrikspriser från

Prager & Loidas
Stockholmskontor
STOCKHOLM
Mästersamuelsgatan 57. Tel. 56 14.

VERKLIGHETENS MAJESTÄT.

(Forts. fr. sid. 1).

brottningen som en alltid överväldigande gånge uppgift och ur brytningen mellan visionär gestaltningkraft och lidelsefull tanke och känsla.

Det är icke ofta en sådan bok som Carlyle's Franska revolutionen blir skriven. Carlyle visste det själv. »Inte på tvåhundra år» — säger han till sin hustru den kvällen, den 12 januari 1837, då den efter tre års arbete var färdig.*) Och ett par dagar senare skriver han till en vän: »Så mycket vet jag att den kommit glädande ur min egen själ, född i mörker, virvelvind och sorg, att ingen människa på mycket länge stannat och talat så ensam under de eviga stjärnorna, endast och allena i egenskap av människa, och det kommer heller ingen att göra det på mycket länge. — Den boken har varit nästan så pressa livet ur mig.»

I förordet till den nya svenska upplagan säger dr. Knut Hagensberg, att »vi nutidsmänniskor blivit blaserade på omstörtningar och revolutioner». Jäväl, blaserade äro vi på allt som händer, även det mest ingripande och omskakande, i den mån vi inte har en levande känsla av att det är verklighet, att det är verklighetens grund, som i tidens händelser häver sig, skakar och sällar oss.

Vem lär oss detta? Vem har intresse för sanningen, för verkligheten? Vem vågar tala och skriva endast och allena i egenskap av människa (och ej som försuren anhängare till något parti eller system) eller, som Carlyle uttrycker det i brev till sin bror — »som vilde, avskuren från gemenskapen med den värld han lever i (a wild man, a man disunited

from the fellowship of the world he lives in), som sett kung och tiggare i ansiktet med samma broderskaps och fördomsfrihet.»

Kanske blev Carlyle's Franska revolutionen skriven också för de tvåhundra år som skulle komma — av vilka ännu återstår nära 100! — de tvåhundra år som demokraten enligt hans spådom skulle behöva för att komma ur svindlarvålden ner på verklighetens grund. — »Nu kalla de mig en stor man», säger den föende Carlyle till hävdatecknaren Froude — det var nära ett halvt sekel efter Franska revolutionens fullbordande — »men de tro inte vad jag säger.»

Vad Carlyle säger är detta: Det finns en botten i tillvaron, dess grund är gudomlig, är sanning, äkthet, verklighet. Tillvaron är icke en lek eller ett spel, där vi kunna handla hur som helst eller efter tillfälligt uppförda regler för tillfälliga syften. Verkligheten tar ut sin rätt. Lögnen blir uppenbar i bankrutten — var helst det finns ett stort fysiskt ont, där har i motsvarande grad funnits ett moraliskt ont som dess upphov.

Innan t. ex. alla dessa tjugufem minuter lidande människor (i Frankrike före revolutionen), varom den gamle Mirabeau talar, kunde få dessa avtärda anleten hos ett folk, som kallar sig kristen? säger den ena människan var den andra broder — vilken beskrivning, nästan omätligt öfverflödigt i den nämligen att tyckarna utan att vara) måste icke genom långa tider ha forisat att hopas hos alla slags härskare och väktare, andliga och världsliga.»

Men det finns å andra sidan ingens för vad det betyder, att en enda människa håller sig till verkligheten, till äktheten och går sitt samvetes väg. Duglig blir hon, andvändbar, vare sig hennes verksamhetsfält är ett konungarrike eller den minsta lilla teg i universums stora och oövekliga hushållning, som arbetar mot frihet och endast godtagjer äkta goda. »Du människobarn, evighetens symbol, inspiärd i tiden, det är icke dina verk, som alla äro förgängliga, oändligt små, och det största icke större än det minsta, det är blott den anda, våra du verkar, som kan ha värde och varaktighet.»

Det har sagts, alltsedan den först kom ut, att Carlyle's Franska revolutionen var svår att läsa. Det är inte sant. Man skall bara läsa den tillräckligt långsamt, så att situationerna levande detaljer få tala ut och ge en bild snu läsaren själv. Då har denne läsare också fått till skänks att inte vidare kunna glömma varken händerna, människornas ansiktsuttryck eller någonsandra innebörd. — En händelse, som jag själv upplevat, blir ju alltid fixerad i några ly-

sande, ofrånkomliga detaljer. Och dessa detaljer bli symboliska. De sjua förmåga att upplysa vidsträckt områden av både förgångna och ofödda skeenden. — Så, på samma sätt som det verkliga, innehållsmåttade livet, så skriver Carlyle, så vill han skriva. Därför arbetar han tungt. Alltid under ett oerhört tryck. Hovande, ofrånkomlig står verkligheten över honom. Endast den är värd att fränga in till, endast om den handlar allt som skett och sker. Ingen möda — av forskning, av källstudier och kritik — är för stor eller dyr. (De som sökt efter fel i Carlyle's framställning av Franska revolutionen ha egentligen funnit ett: att vågen till Varennes från Paris var 150 eng. till i stället för 50! Ty det fanns många Varennes i Frankrike.) På lösa lappar kastar han så ner de lysande och upplysande detaljerna. Men det kommer en dag när han »inte vill veta mera». När han i sin själsmåttning smälter ner allt som fanns uppskrivet, och verket framgår färdigt. »Lapparna» förstöras omedelbart. Vad betyder längre deras löstlyckta uppgifter! Men bilderna, händerna och människorna leva, ödena bli synbara.

Massor av förgånget, falskt och ödt skall den franska revolutionen spela ut, bränna upp, genomskåda. Några få, ack mycket få och tortliga stenar skall den mura in i verklighetens byggnad. — Där står de Brézé's, konungens ceremonimästare, för att i konungens namn köra ut nationalförsamlingen ur den sal, där den satt sig fast, ditskickad genom hela nationens lidelsefulla ansträngning, överksam men nödvändig. Verkligheten stiger upp och multrar i Mirabeaus stämma, som för första gången låter höra sig och låter yeta, att Nationalförsamlingen viker endast för bajonetter! — »Och stakers de Brézé lämna skälvande nationalförsamlingen — och lakeleds historiens blad. — Olycklige de Brézé, dömd att leva i människors äminnesse — — — med en darrande vit stav i handen! Han var etiketten trogen, det var hans trobänkännehet här i världen. En martyr för anseende till person.» — Otaliga gånger återkommer detta Carlyle'ska päpkesat: försvinner ur historien — det är av intresse att ge akt därpå.

Längre fram frågar sig Carlyle: var försiggär egentligen den franska revolutionen? Måne i nationalförsamlingen, som satt sig före att »pnyttföda Frankrikes»? Nej, där till synsalar den alltför mycket med att fullskriva papper, som skall blivas bört eller brännas upp. — Måne i upploppen i Paris — vid alla stadsportar, där tullombarnarna stå i lägor, på landet, där de feodala rättighetsbrevet brännas med slotten? — Ja, tro inte att ett uppror är lott! Se med vördnad på kvinnornas tåg till

Versailles i den kalla, grå morgongryningen — hur de draga ut »för att gå till roten med det onda.» — »Robusta förtogänglerskor, smärta sömmerskor, litiga, upp med solen, gamla jungfrur, som gå till morgongässan, tjänstefolk med sopkvarter eller åttio arbete — alla måste med.» — Elder augustipropret 1792: »Hör — genom den stilla natten stiger klangen av en fjärran stormklocka! Ja, i sanning! Klockorn efter klockorn upprepar den sällsamma sången. — — — Läsare, föreställ dig icke, där du sitter i lugn och ro, att uppror är en lättvindig sak. Uppror är svårt: — — — Ovissheter — betänksamhet, mod, som skruvar upp sig till förbittrat trost; fegeth, som skälver stam bak lyckta dörrar: — och runt omkring detta löbhet som snarkar lungt. A, vilken skala mellan klangen av dessa stormklockor, som döna i natten, och denna söthets snarkning.»

Men inte ens i upproret bör revolutionen, den revolution som bygger på verklighetens grund. Nej, utan i »varje lidelsefullt tänkande och kända fransmans hjärna och hjärta». Helt enkelt där, och endast där. Icke hos den blott tänkande, icke hos den blott kännande, men hos den lidelsefullt tänkande och kännande. Där stiger den revolutionerande verkligheten ner på jorden.

Medan Franska revolutionen arbetas betades fram, gick Carlyle var eftermiddag samma promenad på Londons gator och mötte i det ryktbara Hyde Park-hörnet strömmen av den fina och rika världen i sina ekipager. Carlyle gick där, lian han själv berättat, nästan kvävd under bördan av den verklighet som ville tala genom honom, uti missröstande, »som Thomass tvivlare». Men plötsligt ser han den en, människorn i de fina ekipager. — »Ja, ändå kanske ingen av er kunde göra vad jag håller på med, tänker han. Jag skall nu göra färdig den här boken, kasta den i Er väg, köpa mig hacka och spade och försvinna i den vilda västern på andra sidan Atlanten.»

Amerika, med sin fria, för hacka och spade och resultatgivande arbete öppna jord var Carlyle's tröst och förhoppning! — (Vilket omätligt be- drägeri mot naturen, mot dess rikedomar och oövekliga lagar måste icke ha förövat för att på så få år frambringa bankrutten Amerika av idag!)

Det var den fina och rika världen som omedelbart började utsprida ryktet att Franska revolutionen var svår att läsa, päpake Carlyle's levnadssteckrare D. A. Wilson. (D. A. Wilson: Carlyle. 4 delar. London 1923—27.) Man var ytterlig rädd att alltför många skulle ta sig för att läsa den. Wilson framhåller hur ofömläpigt det måste anses om den stora massan av människor i industrialismens första tidevarv exempelvis skulle få läsa om den lille kronprinsan, Dauphin av Frankrike, som med hans moder ännu levde överlämnades till skomakaren Simon. »Simon lärde honom att dricka, svära och sjunga Carmagnolen. — — — Nu ligger den stackars pojken döende, »han har inte fått en ren skjorta på sex månader!», i smuts och mörker, ömskarsvärd — så som bara fattiga fabriksbarn och deras likar brukar få do, utan ömskan.»

Liknande obarmhärtigt framställningskonst har Carlyle »kastat i vår väg» nästan på varje sida av hela sin

väldiga produktion. Men si Franska revolutionen har jag lagt mer på mitt liv än i någon annan av mina böcker», säger han. Och den har, trots allt, gått ut över världen i hundratals exemplar.

De sista orden i Carlyle's Franska revolutionen är ett gripande avsked till hans läsare: — — — »För mig var du en älskad skugga», säger han till denne, »den hindsida gångna eller ännu ej förkroppsligade anden av en Broder. För dig var jag blett rost. Dock, innerligt och heligt har vårt förhållande varit, därom är intet tvivel. Ty hur mycket än det, som en gång varit heligt, kan förvandlas till tom form — — — Men Människas röst talar till en människa, har du icke där den levande källa, ur vilken allt vad heligt är här sprungit — — — och alltjämt skall komma? — — — Ve mig, om jag talat falskt; dig tillkom också att i sanning höra. Farväl.» H. L. H.

Skansen i färger.

En ny serie bilder från Skansen, denna gång i färgfotograf, är under utgivning. Det första numret, som just i dagarna blivit färdigt, är utfört av artisterna Hjalmar Arvén och framställare Gustava Kryka sedt från marknadsplatsen med stället i förgrunden. Julius Obéus Litografiska Anstalt svarar för den tekniska framställningen och har all veder resultat. Det är icke mindre än sex olika ålter, som använts, och litografien ansluter sig också föröranvärt troget till originalet. Formatet — 20 × 24 cm. för själva bilden, varill komma breda kanter — förefaller mycket lämpligt. Varje bild är signerad av konstnären, vilket givetvis ökar dess värde.

Serien är avsedd att omfatta ett tiotal bilder och säljes till förmån för Skansen. Priset är endast 3 kr. per styck, varå Skansenförningen medlemmar kunna ställa in kronas rabatt. Rekvistitioner kunna hänfå till Skansen.

ENGLBREKTS BARNVÅRDS- och HUSMODERSKOLA.

Valhallvägen 9, Stockholm. Tel. N. 16679.

Undervisning och inspektion av stat och kommun.

Färdigt 1-årig kurs med teoretisk och praktisk undervisning i handigt arbete och barnvård, finare och enklare matlagning, linne- och klädmåsnad, tvätt och strykning, grunderna för sjukvård i hemmet m. m. Kursavgift 50 kr. Kostavgift 25 kr. pr månad. Kurserna börja 1 augusti och 10 januari.

Färdigt 6-mån-kurs i barnvård med teoretisk och praktisk undervisning i såväl späda som äldre barns vård, uppfostran och sysselsättande (tekniska med Frihed- och Kontorsinstruktioner), sömnad av barnkläder, grunderna för sjukvård i hemmet m. m. Kursavgift 40 kr. Kostavgift 25 kr. pr månad. Kurserna börja 22 juli och 10 januari.

Extra elever i särskilda ämnen emottagas.

Infördesförordningar äro att ha genomgått folkskolan 8 kl. o. lortstilla-skola. Mindre bemäddade o. omedelade elever kunna erhålla ställningstjänst. Även fritidsplatser kunna erhållas. Ut dubbla elever förmedlas skolan platser. Barnvårds kursen berättigar till inträde i Svenska barnvårdsförbundet.

Ånåttad, åttioårig av skol- och friskolestyrelsen samt äldersbetyg, gäst hos skolans livstidslärdnarna i maj resp. nov.

TIDEVARVET

REDAKTION:

Telefon N. 48 42. Mottagningstid 10—12.

EXPEDITION:

Telefon 182 43.
Kontorstid kl. 10—12 i. m., 1—4 e. m. Postgiron 15 44.

Prenumerationspris:

För helår kr. 6.—, halvår kr. 3.—, kvartal kr. 1.50. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

I text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1931

Zetterlund & Thelander Boktryckeri-A.-B.

"om jag vore
husmor,
köpte
jag
kooperativas
mjöl!"

säger hr Rune Bengtsson, som är ungarl och en av dem, som sköta spannmållslageringen vid Kooperativas kvarnar. — »Det är av mycket stor betydelse för mjölvälveten, hur sådana lagras, och jag vet, hur KF ordnat den saken. — Titta på den här siloslagningen. Den modernaste i Sverige. Tack vare den kan vi under lagringen »lufta» och torka spannmålen på sådant sätt, att vid malningen erhålles ett utomordentligt bra mjöl.

kooperativas mjöl

NYRADIKALA GRUPPEN

har årsmöte tisdagen den 28 april 1931

å Fondbörsens lokal, Stortorget (ingång från Trångsund), Stockholm

Kl. 19.16 1. Frågan om anslutning till Svenska Kvinnors Vänsterförbund.

2. Stadgeenliga förhandlingar och val.

Kl. 20.00 3. Var stå kvinnorna i fosterfödringsfrågan?

Föredrag av advokat Ruth Stjernstedt.

DISKUSSION.

Gäster få medtagas.
Nya medlemmar vinna inträde.